

Restitusjonskrav En samlebetegnelse eller én lære?

Nordiske formuerettsdager
Bergen 27.-29. april 2022

Marianne M. Rødvei Aagaard, Ph.D. i rettsvitenskap,
Universitetslektor i civilrätt, Uppsala universitet

Hvorfor gjøre det så vanskelig ...

- Det er ikke alltid usikkert verken *om* restitusjon kan kreves, *hvorfor* det kan kreves, eller *hva* som (i hvert fall som utgangspunkt) skal tilbakeføres.
- Faste(re) institutt og regler finnes for både kontraktuelle og utomkontraktuelle typetilfeller.
 - Hevning, ugyldighet, omstøtelse og *condictio indebiti*.
 - Bra utgangspunkt for å finne allmenne prinsipper?
- Rettstilstanden er imidlertid
 - Ikke lik for de ulike typetilfellene,
 - Ikke fullstendig klarlagt for noen av dem,
 - Og heller ikke lik på tvers av de nordiske grensene.

Kort om de ”enkle tilfellene”

- Objektive omstøtelsesregler
 - Berikelsen *eller* det som er mottatt i *norsk og dansk* rett.
 - Berikelse i behold (Norge?) vs. Tilført berikelse (Danmark?).
 - Det som er mottatt i svensk og finsk rett. *Subsidiært* erstatning for det mottattes verdi.
- Subjektiv omstøtelse
 - Tapserstatningsregel i norsk og dansk rett.
 - Det som er mottatt i svensk og finsk rett. *Subsidiært* erstatning for det mottattes verdi.
- Hevning -> Det som er mottatt.

Kort om de enkle tilfellene forts.

- *Condictio indebiti* -> Det (beløpet) som er *mottatt*.
- Ugyldighet (underårighet) -> Det som er mottatt.
 - *Subsidiært* erstatning av det mottattes verdi.
 - Begrensning av den *mindreåriges* erstatningsplikt (nytte).
- Ugyldighet (3 kap. avtaleloven og andre tilblivelsesmangler) -> Gjenoppretting i form av restitusjon av det som er mottatt.
 - Verdirestitusjon som subsidiært alternativ.
 - Omdiskutert om en regel om *vinstbegrensningsregel* gjelder når medkontrahtenten er i god tro.

Når det enkle begynner å bli vanskelig

- *Relativt enkelt* så lenge det som skal tilbakeføres er ”det mottatte”, altså *naturalrestitusjon*.
- Verdirestitusjon
 - *Et substitutt* for naturalrestitusjonen,
 - En allmen regel med røtter i synspunkter om uberettiget vinning, eller
 - Et av de nevnte alternativene i kombinasjon med en berikelsesbegrensning.
- Et nedslag i ugyldighetstilfellene.

Restitusjon og andre krav

- Disposisjonene som skal gå tilbake som hovedrolleinnehavere
 - Mer eller mindre *aksessoriske* tilleggsposter
 - Vederlag for bruk/nytte, avkastning og – for pengekrav – renter.
 - *Övrige* tilleggsposter
 - Erstatning for skade på formuesgodet.
- Erstatning for *annet* (disponerings)tap.
- Berikelseskrav/vinningsavståelseskrav(?)

Beregningen av subsidiære verdirestitusjonskrav

- Det som *skulle* ha blitt levert tilbake som målestokk for beregningen av verdirestitusjonskravet.
 - Gjenkjøps- eller markedsverdien på det tidspunkt muligheten for naturalrestitusjon bortfalt.
 - Verdirestitusjonen erstatter bare *naturalrestitusjonen*, andre krav kan fortsatt tenkes ved siden av.
- Begrensninger som følge av god tro?
 - Åpenbart for visse tilleggsposter og erstatningsansvar, men (utenfor de lovfestede tilfellene) ikke for selve restitusjonsforpliktelsen.
 - ”Men hva med de sterke ugyldighetsgrunnene da?”

Ett nedslag av mange mulige

- Mye gammel praksis (+/-100 år). Eldre rettspraksis er konkret tvisteløsning på sitt beste/verste
- Viss grad av konstruksjon er nødvendig om man skal forsøke skape litt orden i tilværelsen.
- Men konstruksjonen kan ikke være helt fri, og må som minimum ta hensyn til at
 - Samme omstendigheter kan aktualisere ulike rettsgrunnlag
 - Ulike rettsgrunnlag kan gi (snar)like eller ulike virkninger
 - Flere virkninger kan være aktuelle i samme faktiske situasjon.
 - Domstolens valg av løsning og ord mest sannsynlig er et utslag mer av partenes prosessføring enn prinsipielle overveielser.

Restitusjonskrav En samlebetegnelse eller én lære?

Nordiske formuerettsdager
Bergen 27.-29. april 2022

Marianne M. Rødvei Aagaard, Ph.D. i rettsvitenskap,
Universitetslektor i civilrätt, Uppsala universitet

